

SAMEN VOOR
BIODIVERSITEIT

Workshop: Basiskwaliteit Natuur - keuzes & dilemma's

Op woensdag 29 mei organiseerden Stichting Deltaplan Biodiversiteitsherstel en het Ministerie van LNV de bijeenkomst 'Aan de slag met Basiskwaliteit Natuur' in het Akoesticum in Ede. Naast een inspirerend plenair programma waarin Naturalis, Vogelbescherming Nederland en het Ministerie van LNV verhaal deden, werd de rest van de middag gevuld met verschillende workshops. De WUR en Naturalis gaven samen invulling aan één van de deelsessies.

Tijdens de interactieve workshop, gegeven door Saskia Klumpers, Gilian van Duijvendijk, Merel Bozua, Koos Biesmeijer, Lotte Vroomans en William Voorberg, werden de voor- en nadelen van verschillende inrichtingen in het veenweidegebied besproken. "Boeren geven aan graag meer natuurlijke landschapselementen aan te leggen, maar dit blijkt lastig te realiseren vanwege de kosten-batenverdeling", vertellen de workshopleiders. Grofweg zijn er in het veenweidegebied vier mogelijkheden om BKN te realiseren:

- Plasdras
- Natuurvriendelijke oevers
- Kruidenrijk grasland
- Opstaande landschapselementen

In praktijk zal een combinatie van deze mogelijkheden het meest wenselijk zijn, maar voor een individuele ondernemer kan het vaak niet allemaal tegelijk. De workshop had als insteek om te bespreken wat de consequenties zijn van de keuze voor het ene of het andere scenario.

De workshop heeft tot doel het krijgen van inzicht van de implicaties voor de verschillende keuzes voor BKN scenario's. Het zou helder moeten worden wat er moet veranderen.

De 6 factoren die benoemd worden voor ecologisch herstel zijn volgens WUR en Naturalis de volgende:

Groepsdiscussies en brainstormsessies

Na de korte introductie werd de zaal verdeeld in vier tafelgroepen, elk met een eigen thema. De groepen werkten de voordelen en nadelen van implementatie van landschapselementen uit en brainstormden over de uitdagingen. Overkoepelende discussiepunten waren de economische, ecologische en culturele voor- en nadelen.

Tafel 1: Plasdras

Plasdras is een enkel element op lokale schaal. Voor de juiste afweging moet naar het grotere gebied gekeken worden, waarbij het hele systeem in overweging wordt genomen.

Als positieve consequenties van Plasdras wordt door de groep genoemd: de natuurbeleving voor de mens, de blijde weidevogel, meer aandacht voor natuurlijk evenwicht, gunstige situatie voor insecten zoals de libelle, minder CO₂ afgifte en minder pesticiden.

De negatieve consequenties zijn dat er minder nutriënten naar het grondwater gaan, broeikasemissies, er minder waterbergingsruimte is, het onduidelijk is hoe dit voor de boer zal zijn en de komst van meer muggen.

De zaken die nodig zijn om hiermee aan de slag te gaan zijn: minder bemesting, een combinatie met kruidenrijk grasland (weidevogel broedgebied) en het worden van een onderdeel van een groter systeem (gebiedsproces).

Tafel 2: Natuurvriendelijke Oevers

Er is geen economische prikkel om natuurvriendelijke oevers aan te leggen. De deelnemende boeren doen dit op eigen initiatief en passie. De baten

liggen bij waterschappen en de maatschappij, terwijl de kosten bij de boer liggen.

De randvoorwaarden voor het aanleggen van natuurvriendelijke oevers zijn: de grootte, het potentieel, water en bodem die sturend zijn en een inheemse begroeiing.

De partijen die hierbij betrokken zouden moeten zijn, zijn: het rijk, de provincie, het maatschappelijk middenveld en de waterschappen.

De afwegingen die gemaakt dienen te worden zijn:

- Kan het ene scenario het andere scenario uitvragen?
- De implementatie van verschillende elementen
- Nazorg
- Het formuleren van dit wat je terug wil en waarom (inclusief terugblikken)
- Het natuurbeeld

De opgaven hierin zijn:

- Bodemdaling
- Klimaat
- Landgebruik
- Het benoemen van streefdoelen voor de langere termijn
- Het wenkend perspectief helder krijgen

Tafel 3: Kruidenrijk Grasland

Invulling van de opgaven vraagt maatwerk en is sterk afhankelijk van de locatie en plaatselijke bewoners. Dit maakt het generiek invullen van Basiskwaliteit Natuur een uitdaging.

De workshopgroep benoemt de volgende uitdagingen voor kruidenrijk grasland:

- Veel hoge nutriënten; het waterpeil is cruciaal
- De opbrengsten versus de kosten (afhankelijk van de bodem)
- De financiering door collectieven
- Extensiveringsregeling
- Gezichtsverlies; een verandering van cultuur is nodig
- Langdurige contracten/ financiering
- Regelgeving: natuurbeheer verplichten voor XX% land bij verkoop
- Het gesprek aangaan om af te spreken wat waar past; welk stuk land is geschikt voor natuur en welk stuk land voor bedrijven?
- De consument gaat meebetalen
- BKN is contextspecifiek

Tafel 4: Opstaande Landschapselementen

De conclusie sluit aan bij de overige tafels. Het vraagt om een regionale visie en invulling van de opgaven. Het aanleggen van landschapselementen vereist een bredere, regionale visie op de invulling van het gebied.

Als positieve gevolgen van opstaande landschapselementen worden de volgende zaken gezien:

- Schuine oevers hebben een meer waterbergend vermogen. Schuine oevers bevatten meer leven en er ontstaat op deze manier vanzelf schoner water
- Ecologische langdurige subsidies voor aanleg en beheer (economische motivatie). Dit zorgt ook voor betrouwbaarheid
- Sociaal cultureel: een mooier landschap met meer verbondenheid en meer kleur
- Het verbetert het imago van de boeren

De negatieve gevolgen van opstaande landschapselementen die benoemd worden zijn:

- Het aanleggen van slootkanten kost meer
- Er is minder ruimte voor mest
- Veel sloten betekent automatisch meer kosten
- Subsidies introduceren ter compensatie van omzetverlies
- Ruim baan voor exoten
- Kans op schade door (zeldzame) bevers
- Mensen raken het vertrouwen in het landschap van 40 jaar terug kwijt
- Het ontbreken van vogels voelt als armoede
- Tegengestelde belangen
- Een andere koers geeft probleem -imago bij collega boeren

De workshop benadrukte de noodzaak van een regionale visie en samenwerking tussen verschillende actoren om Basiskwaliteit Natuur in de veenweidegebied te realiseren. De discussies maakten duidelijk dat hoewel er veel enthousiasme is, er ook aanzienlijke uitdagingen liggen op het gebied van kosten-batenverdeling en maatwerkoplossingen. Een andere interessante uitkomst was dat er veel onderlinge nieuwsgierigheid was tussen de deelnemers: een netwerk-succes!

Meer informatie over Basiskwaliteit Natuur is te vinden in [de toolbox Basiskwaliteit Natuur](#).